

Juudawaanoj Tere Juudanoj Tereya ano. **Jen-asa-asari**

Juuda ii Jiisas ano Jeims yoroo kogara. Tosianoj “Kraist moma laarijoj,” jeŋ qaa doogoya ejemba kuma soonj ojoma laligogiti, Juudanoj iyonjoojoj ama galeŋ meme qaa ooro. Buŋa Tere koi torodaamoj. Qaaya ii 2 Piito 2 qaa iikawaa so. Juudanoj Kraistwaa alauruta ananaa uunana kokaenj kuuro, “Anutunoj anana kambaj so moma laariwombaajoj momalaari nonono kanagesouruta koloojoj, ojonoj mono momalaariganoj seiŋ kotiiwaatiwaajoj toroqenj manja qeŋ laligowu.”

Buk kokawaa bakaya waŋa 4 ii kokaenj:

Qaa mutuya 1-2

Boi takapolakaya yoŋoo kanagia ano jentee-gogia 3-16

Toroqenj pondaj moma laariwombaa jeŋkootoya 17-23

Kotumotue qaa 24-25

¹ *Juuda bisop Jeimswaa koga niinoj Jiisas Kraistwaa weleŋ qeŋ muŋ uumeleenj alauruna ojowo qaa amiŋ mobombaajoj kaŋ tere koi oo-jeŋ.

Anutu Maŋnananoj ojooma uu konoŋanoj jopagoj ojono Jiisas Kraistnoj sopa somoŋgoj ojono laligoju.

---

* **1:1:** Mat 13.55; Maak 6.3

² Anutunoj mono kiaŋkomuŋ uujopaya kele-maleleŋ oŋono luaenoŋ laligowu. Kiaŋ.

Buŋa qaa meequeeraŋgowaŋ galeŋ meme qaa.

³ Oo wombo alauruna, Anutunoj hamo qeŋ nonono letoma motoon Siwewaa buŋa koloo-jonj, niinoj iikawaa qaaya jeŋ asariŋ ooŋ oŋomambaajonj siiŋa somata moma laligowe. Laligoŋ laligowe bimooro toroqen mambomam-baajonj amamaajeŋ. Kawaajon tere ooŋ uugia kokaeŋ kuuŋ oŋonjeŋ: Anutunoj momalaariwaq qaa batuya kuuya ii ejemba soraaya tataaŋkota anono meŋ galeŋ koniŋ mende utegowaatiwa-aŋjanoŋ ano buŋananaŋa kolooja. Kawaajon boi takapolakaya tosianoj Buŋa qaa melokanjin ambubotiwaajonj mono boŋ nama manja qeŋ laligowu.

⁴ Ejemba tosianoj mondoŋ uumeleej tuuŋ batugianoŋ oloŋ kondondoŋgoŋ kougi kaniagia doogoya ii asuganoŋ mende asugiro laligoju. Anutunoj ejemba kaanja yoŋoo qaagia mono wala eeŋanoŋ jeŋ tegoro oogita siimbobologianoŋ yoŋoo qagianoŋ umambaajonj anja. Anutunanananoŋ qaaya ama kaleŋmoriaŋja kaňia hoŋanoŋ ninisaamakejato, ejemba angonjoragiawo yoŋonoŋ mono iyaŋgiaa serowiliŋ namboŋnamboŋgia turuwutiwaajonj ama kaleŋmoriambaa qaaya ii meequeeraŋgoŋ meleŋqeleeŋgi bolinkeja. Kaŋj ama ananaa Somatanana motoonjgo Jiisas Kraist Poŋnana kolooŋ namakeji, ii qakooma gema qeŋkeju.

5 *Oño qaa kuuya ii mono kambaq koriga modaboronj laligojuto, kilej galen meme qaa koi duduuwubotiwaajoj mombo kokaen jej gibilj onjomambaajoj mojej: Poñnoj kanagesouruta Iijipt kantrinonja metogoj uñuano kagito, kanganen tosianonj kambaq moñnoj mende moma laarij mugiti, ii kondemondeej ama oñono tiwilaagi. Galen meme qaa iikaanja ii oñoojoj ama mombo jejen.

6 Kaañagadeej Anutunoj Siwe gajobauruta galeñkoñkoj tooñgia ama oñono laligogito, iyonoñoononja tosianonj uugere ama qaa baatanonj mende kema iyançiaa galeñkoñkoj tooñgia galen koma oñombombaajoj uumotoonj mende ama sopagia kororoogi. Qaa qootogo angitiwaajoj ama Anutunoj ii hagoj oñono jiñkaroj duñ mirigia mesaonj kamaagi. Kamaagi “Kamban somatanonj qaagia jej tegomaña,” jej gbadononj gbadoonj oñoma pañgamañ uutanonj oñoono rama kougita kambaq tetegoya qaa rama ubuya. Galen meme qaa ii oñoojoj ama mombo jejen.

7 *Tani motoongo iikanonj Sodom, Gomora ano gomañ tosaanja liligoñ ragiti, iyonoñoonj kolooro. Ejemba yoñonoj kaañiadeej serowiliñ ama selewaa siingia kombombaña meerançgonj tania moñ kokaen angi: Eja woi iyançarodeej ano emba woi iyançarodeej agimiñ aonj laligogi. Kaeñ laligogi Anutunonj ironjia meleema oñono gere jeta tetegoya qaa oñoro siimbobolo moma laligoñ kouma laligowuya. Kaeñ laligoñ boi takapolakaya yoñoo galen meñ aowombaa

---

* **1:5:** Eks 12.51; Jañ 14.29-30   * **1:7:** Jen 19.1-24

kaisarenanaga koloonkeju.

8 Ejemba takapolakaya yojonon kamban kokaamba tani motoonjo kaanjadeen amakeju. Jaagia meleeno iwoi ujaunja laj iima iikanon mondon otaan iyanjiaa selegiaa laaligogia ii men bolin kokojinjin mokoloonkeju. Iikaanj kanon Anutu jejewili ama jejkonkongon jej muu kusuua men kamaan amakeju. Kaej ama Siwewaa bejsakon kawali ejemba asamararanjiawo eukanon laligojuti, iyonojoj uuqeqe qaa tokoronekota jej ojomakeju.

9 *Kaej amakejuto, Siwe gajoba waaja qata Maikel iinoj kaanjagadeen kaej amambaajon moma bimooj amamaaro. Maikelnoj Moosewaa qamoyaajon Kilejaa Toyawo angowowo ama mondonjosi ano. II ama uma kamaaroto, kilej uuqeqe qaa tokoronekota ii jej tegon mumbaajon awasanjkaka mende mokoloon amamaaro. Amamaan kokaanjadeen jej muro, “Poŋ aŋo mono mindingoŋ gomba.”

10 Maikelnoj kaanjagadeen ii amamaaroto, ejemba soosooya yojonon mono selegia men uma Buŋa qaa mende moma kotonkejuto, kilej iikawaajon uuqeqe qaa tokoronekota laj jenkeju. Tompiŋ laligon oro soonja kaanja lansaŋ laligoju. Momakootogia hoŋa mende kolooro oro laaligowaa siŋgia qereweŋa iikayadeen momakeju. Iyanjiaa siiŋ momogia ingoŋmaŋgonja iikanon mono kondeema ojono tiwilaawuya. **11** *Anutunoj boi takapolakaya

---

* **1:9:** Dan 10.13, 21; 12.1; Isa 12.7; Dut 34.6; Zek 3.2   * **1:11:**
Jen 4.3-8; Jaŋ 22.1-35; 16.1-35

yojoo ironjia meleema ojono siimbobolo somata mobutiwaajoj qama wanjinjinjgoj “Yei!” jejen. Ejemba soosooya yojonoj eja Kein (Kain) iwaan kania metetereen kemakeju. Kanagej kere eja poj mojnoj eja qata Balaam tawa muro Israel ejemba tiligoj ojono jinjauj kenji. Boi takapolakaya yojonoj Balaambaa silia otaaj monej mokoloowombaajoj uugere moma iwoi ilinjalaj ama bimbiingoj laj soonkeju. Eja qata Koora iinoj Mooses ano Aaron yaangisej qaganon tuarenjej ama oroma iiikanon tiwilaaroti, boi iyoyonoj mono Koora kaanja gejajuju ama laligoj tiwilaawuya.

12 Uumeleen ojonoj uukalej qendeema aowombaajoj ajoroon lombaj aangi boi takapolakaya yojonoj iiikanon kaanjagadeej kaŋkeju. Kaŋ dogogia asuganoj qendeema iyanjiaojonadeej romonjgoj baonoj newageej nepaqepalo neŋkeju. Kaeŋ ama ojoo sele jewoŋgia boronja boronja gamugiawo kaanja kolooju. “Ziozwaa eja toya koloojoj,” jeŋ ala ojoojoj mende romonjgoj kele qaa laj jeŋkeju.* Koosu omaya toontoor koŋa qaa kaanja laligogi haamonoj utitiin ojono lansaŋ kema kaŋkeju. Honja koloowaatiwaa kambanjanon geria geria araroga hoŋgia qaa kaanja nanju. Guluj seŋa kaanja koloŋ wala koomuya koloŋ tiigia laaligo kotigaa kanianonja qonjoma tama mombo komuŋ kotiigi indiŋ woi kolooro koomuya totooŋ koloŋ laligoju.

---

* **1:12:** Boi yojonoj toroŋ kaanja asaŋgoŋ rajuto, waŋgogianon iyoyonoj qagoŋ jaŋgowabo.

13 Yoñonoj kowe siri usuñjavo kañja lañ qindiiñgi nanamemeñgia gamuyawo iikanonj kokopa godomaruruyawo kañja asuganonj asuginkeja. Señgelao tosia kanagia sonqinj lañ kamaañkejuti, yoñonoj mono iikawaa so jinjauñ qerkeju. Señgelao iikawaa so kamaañ Anutunoj yoñoojoj pañgamañ ziwiziwiwa uutanoj mirigia arengoroti, mono dutanoj emukanonj kemenj kambanj tetegoya qaa rama ubuya.

14 *Adambaa sakonjaa esia qata Eenok iinoj kaañagadeen ejemba takapolakaya yoñoo gejatootoo qaagia waladeej kokaen jerota eja: “Mobu, Poñnoj Siwe kawali ejemba toroya tauseñja tauseñja jañgogia uuta somata ii uñuama kamaañ asugiwuya. **15** Asuginj korebore ananaa qaanana jeñ tegowaa. Ejemba añgonjoragiawo yoñonoj nanamemeñ añgonjorayawo otaaq singisonqogia añgonjoragiawo ama kougitii, ii kuuya gosiñ iikawaa ironja meleema oñono kuuya yoñoo qagianoj ubaa. Qinji ejemba añgonjoragiawo yoñonoj qaa jaanoj kemekeme gamuyawo iikanonj Anutu jeñ qewagoj muñ kougitii, iikawaa ironja kuuya meleema oñono siimbobologia moma laligowuya.” Eenoknoj galenj meme qaa kaeñ jero.

16 Boi soosooya yoñonoj jeñkoñkoñgoñ temboma sosoñæ kañja ñindiñ-ñunduru lañ jeñ aonkeju. Iyanqiaa siinqiaa kombombanja bologa otaaq terequerereeñ selegia meñ uma jabaarambaran amakeju. Ejemba tosañja goda qeñ

---

* **1:14:** Jen 5.18, 21-24

kele uηujuti eeŋ, ii iwoi meleema iyanqiaajon
oŋombutiwaa siŋa moma kelebele amakeju.
Kaŋa laligoju.

Galej memo ano qambajmambaj qaa tosia

17 Kaeñ laligojuto, wombo alauruna, Poñana Jiisas Kraistwaa aposolurutanon boi takapolakaya yoñoo qaagia mono waladeen jedaborogita eja. Ono yoñoo qaagia duduuwubotiwaaajoñ mono galençia meñ aon laligowu. **18** *Aposol yoñonoñ qaa kokaen jegi, “Jiisaswaa kaka kambanjanon toriro kambanj tetegoya kanon mepaqepae ejemba koloowuya. Yoñonoñ iyançiaa siñgiaa kombombaña bologa otaan laaligo angonjorayawo laligowuya.” Kaeñ jegi.

¹⁹ Ejemba takapolakaya oyonoj batugianoj uudendeenj ama ojongoj siiñsererej ambubo. Uña Toroyanoj mende sololoonj ojono balombaa siiñ kombombaŋa bologanoj galej koma ojono ii otaanjeju. ²⁰ Oo wombo alauruna, Anutunoj momalaari qaita moj ojonoti, ii mono tando-gia sewaŋa uuta kaŋa kolooja. Ojonoj mono momalaari iikawaa qaganoj nama naŋgoj aοŋ kotikotii mokoloŋkebu. Uña Toroyanoj inaan ojomakejiwaa so mono iwaa ku-usuŋnoj nama qama kooliŋ laligowu. ²¹ Anutunoj jopagoj ojomakeji, ojo mono iwaa uujopayanooj boŋ qeŋ nambu. Poŋnana Jiisas Kraistnoj kiaŋkoomu ojoma mombo asugiro laaligo kotiganooj keuma oyaŋboyaaŋ laligowu. Ojo mono kambaŋ ii

* 1:18: 2 Piito 3.3

kanj kuuwaatiwaajoj kaparaŋ koma mamboma laligowu.

²² Ejemba uugia meleembombaajoj uuwoi anjuti, ii mono kiankomuŋ oŋoma uujopa qaganoŋ laligowu. ²³ Tosianoj gere bolanoŋ kemeŋ tagowombaajoj anjuti, ii kemebubotiwaajoj mono uulaŋawo horoŋ waŋgia somongoŋ oŋoŋgi letombuyaga. Tosianoj siingia kombombaŋa bologanor galen koma oŋono qemasologen laligojuti, ii mono kiankomuŋ oŋoma laligowu. Kaaŋa laligowuto, oŋoŋgias laaligogianoŋ boliwabotiwaajoj mono keegia moma laligowu. Qemasologen yoŋonoŋ siŋgisorŋoya siŋgisorŋoya angi iikanon uugia selegia saa qero asuganoŋ totowiŋ laligojuti, iyoŋoojoŋ mono galengia meŋ aŋŋ laligowu. Kokojinjiŋ ambubotiwaajoj mono opo surugia jewoŋawo ii kaaŋiadeeŋ sisigia meŋ mende oosiriwu. Kianj.

Mepemepesee qaa

²⁴ Mono Anutu mepeseeŋkeboŋa. Iinoŋ oŋo tama kamaaŋ uŋuwabotiwaajoj ama sopa somongoŋ oŋomambaajoj kotija. Iinoŋ saanoŋ uŋuama iyanja jaasewaŋanoŋ oŋoono keuma solanja koposowaa qaagia qaa nama asamararaŋa iima aisoŋ otokoriaŋ maama laligowu. ²⁵ Anutu motooŋgo iinoŋ Hamoqeqe Tonana kolooja. Poŋnana Jiisas Kraistnoŋ nemuŋ koma nonono Anutu mepeseeŋ muniŋ qata akadamuyawo kolooŋ eŋ ubaa. Iinoŋ monowaa monoyanooŋa kanaiŋ kouma Uutanana kuusuŋawo kolooja ano kamban kokaamba toroqen

iwoi kuuya esuŋmumuyanoŋ galeŋ koma kambanŋ
tetegoya qaa Pon koloonŋ nonoma laligoŋ ubaa.
Qaa ii oŋanonoŋ.

**Uumeleembaa Buŋa Tere Soomonongo Gbilia
The New Testament and portions of the Old
Testament in the Borong Language of Papua New
Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Borong long
Niugini**

Copyright © 2002, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Borong

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

63589f8b-9426-5ce2-9520-ca0cf2b65c47